

آبونه شرائطی

ممالک عثمانیه ده سنه لکی (۶۵)، الق
آیلق (۲۵) غروشدر .

ممالک اجنبیه ده سنه لکی (۱۷)، الق
یلق (۹) قرانقدر .

اواره خانه

باب عالی جاده سنده دائره مخصوصه

اضطرابات

آبونه بدلی پشندور .

§

مسلکمه موافق آثار مع الممنونیه قبول
اولنور . درج ابدله بن یازیلر احاده
اولونماز .

کتابت

۱۳۳۰

اضطرابات

رساله خردن آلمدینق کوستولک شرطیله
تتون یازیلر هر هانکی برهوتنه طرفندن
اقتیاس اولونه بیلیر .

§

مکتوبلرک، امضالرک واضح و اوقوتاقالی
اولمسی و آبونه صره نومروسی محتوی
بولونمسی لازمدور .

§

ممالک اجنبیه اچیرن بونه اولر
درسلیرشک فرانسزجه ده یازلمسرجا
اولنور .

§

ردوندرلدیکیز، ان نه یه دائر اولدیغنک
واضحاً بیلدیرلمسی رجا اولنور .

زقانت ایتش و حرف مذ کوره ابله و قتیله بول بول پاره قازانان ، او بارق یاپان ، عالمه کچنبد برنلر کیت کیده ایشر لکدن سفالت و فلاکت دوجار اوله کلشله و بوبله جه تدریجی صورتده هم کندیلری ، همه صنعتلری محو و منقرض اولمشدر .

نفیس ، عالی ، طیاقلی و متین اشیا یرینه ایکی کونده یوق اولان جیجی بیچلر قائم اولش و اهلینک تروتی لوندربه نقل ایشدر . بونکله بربرالان هندستانده ال ابله بایلان صنایع و حرف اکسیک دکلدن . دیه بیلیرم که مان هرشی بایامقده در . عادی چاموردن کوزل چناق چوملکله ، کوزل هیکلر ، طوغلهلر بایلیور . اک عادی بز و صاوق بزندن طوقومه نفیس کتن و اییکلی و صیرمه لی قوماشله و ارنجه به قدر طوقومقده در . لاهورک ، کشمیرک نفیس شالری بناره س شهرینک نفیس اییکلی منسوجاتی دنیانک هیچ یر طرفنده بایله ماز . دهلی ده ، آکرده ، لکنهورده کوزل یوکل و اییکلی سجاده لر ، لطیف کلیملر اعمال اولنقده در . لکنهورک (قلمکار) دیدکری باصمه لری جدا اوزاندن کشمیر شالری کبی کورینور .

مرمردن ، بیاض آلچیدن هندستانک آثار مقابر تاریخی سی اولان بنارک کوچوک موده لاری ابله ، هندستانک طبقات خلقنک صورت حیات و معیشتلری ازانه ایدن هیکلرک چشیدلری ، انواعی آکرده الاکن بایلیور . فرضا برسقا ، برصاچی ، براوشاق ، برنواب ، برعسکرک هیکلی کورن کیمه در حال آنکه دایر بر فکر ایدینه بیلر .

مغول امپراطورلری زمانه هندستانه :

مغول امپراطورلری ایچنده عادل و تعصبز اوله رق (اکبر شاه) قدره ندن . ستانده اجرای عدالت ایدن بر حکمدار تاریخ صحیفه لرنده انسانک کوزینه ایلشمن . بوقوجه مسلمان بلاتفریق بوتون تبعه سنه خدمت ، دائما عدل و مساواته رعایت ایشدر . بت پرستلر ، امپراطور مشارالیهی کندی آله لرندن زیاده سووب آکا طاپینیورلردی .

(اکبر شاه) مغفور احوالک کندی سی هندستانده بیانچی کوردیکی جهمله بوسیاستک تعقیبنی نفس الاشره ، حال و مصلحته دهاموافق کورمشدر . اصلی ، فضلی ، هونجی ، شخصیتی بیانچی و مستولی اولان بر حکمداره بوالدن بشقه بر حال اساساً یاقیتماز . ظنجه اکبر شاه تمامیه سلطان محمدخان فاتح حضرتلرینه بکزه ر . عینی سیاست و عدالتی تعقیب ایشدر . کرچه بوسیاست هندستانده و هند اهلایی اوزرنده بو بوک و نافع بر تاثیر بر ایشده ، مع التأسف ، فاتح و قتیله غیر مسلملره بایلدی اییکلره بکزه ر . فاتح بواللری ، اخیراً بر چون خطایای سیاسته تولد ایشدر . فاتح بشقه معامله یار ایشردی . چونکه یزانسلیلرله هندیلر آره سنده بیوک برفرق و مبیانت موجوددر .

اکبر شاه ، کندی هندو بت پرست تبعه سنک کوکلرخی یاقی و یاخود بایمش اولقی ایچون منکوحه لری عدادینه (جودا بای) نامنده حسن و آنده بی نظر بر راجه قیزی اذخال ایشیدی . حتی بو هندو زوجه سنه کندی عرف و عادتق وجهله کوشکر ، حاضله ، چایه کیدوب ییقانه بیلک ایچون تحت الارض بوللر و آکا مائل هر درلو وسائط حیاتی بی تیه و احضار ایشیدی .

اکبرک برده تورک قاریسی وار ایدی . آتی جمله سنندن زیاده سور ایش . آنک ایچونده لطیف و تورک طرز معمارینده کوشکر و سائر مالزمه بی تدارک ایشدر . اکبر شاه ، تورک قاریسنه پک زیاده اعتماد ایدرک ، آکا سرلرینی ، مجوهرلرینی ، سلطنته مخصوص مهربی بیله تسلیم ایشیدی . حتی دائما آنکله زبان توزه کی - که تورکی نک غلطی اولسه کر کدر - فونوشدیفنی بعض مؤرخین هند قید ایشدر . بوتورک قیزی غایت جلوه لی ، جنبشلی ، مازی ، ادالی ایش ! اکبر شاه ، اک زیاده محزون و مغموم اولدینی زمانلر بونک یانه کیدوب در حال نسلی بولیورمش .

اکبر شاهک ، تورک قزینه ، یاقاریسنه اولان فرط محبت و مودتندن ، فضله اعتمادندن طولانی ، حرمرای شاهیده اولان بالجه نسوان ، زواللی (تورک) حرمنه حسد و عداوت اظهار ایلورلردی . فقط سمینک [دشمن چه کند ، چومهربان

باشد دوست] بیتجه ، شاه ، مزید مودتنه قارشو ، مشارالیهانک رقیبلرینک اندن هیچ بر فائق کزدی .

زواللی اکبر شاهک اوزون زمانه قدر ارکک اولادی اولیورمش . اکصوکره اولیا و مشایخ دن (شیخ ، ایم چشتی) حضرتلرینک انقاسی برکتیه اکبر شاهه جناب حق هندو قاریسنک بطنندن برارکک چوجوق بخش و احسان ایشدرکه ، اسمی (جهانگیر) قویلمشدر .

اکبرک هندو قادیسی (جودپور) راجه سنک کریمه سی ایدی . اکبر شاهک متعدد هندو وزیرلری ، خزینه دارلری ، یاورلری ، ندیملری ده وار ایدی . بولره کندی اقامت ایتدیکی سرای جوارنده آروجه خانه لر انشا ایش و سرایله آنلرک اقامتگاهلری بیننده بیشیک بریول بیله یایدیرمش .

امور مملکت و تبعه حقنده دائما بولرله تعاملی افکار ایدر و آکا کوره اجرای احکام ایلورودی . بوهندولر اکبرک حرمنه ، قادیق و قیزلرینک بواندقلری دائره لره قدر سلمه السلام کیرر چیقارلرمش . حتی قزینک بر معامی ، کندی وزیراسندن برهندو ایش . بوت پرست ایتدیکی دقیقه ده قیزک بزیننه کیروب چیقیورمش . اکبر شاهک حیات سیاسی و خصوصیه سی عجیبدر . دیه بیلیرم که ، بو باده مرحوم یاوز سلطان سایمه چوق بکزه ر . سیاست و عدالتده پک شدتلی طاورانان بو حکمدارک حیات خصوصیه سی ، اوت یشایشی بوسوتون بشقه در . کندی اونده بو حکمدار اوقدر این الطبع ، معتدل ، حلیم سلیم ایش که تصورک فونقده ایدی .

کندی سراینده بولنان دیشیلری ، سرمرله تفریش ایدلش و (دیوان خاص) تسمیه ایشدیکی برکنیش حاوی به طوبلا تیره رق ، قرالیجه بی اورته ده ، ایری برمرس طاشنک اوزرنده اوطورته رق شطرنج اوینا یورمش . شطرنجک هرطاش یرینه برانسان دیکیورمش . بوبله جه ، ساعتلرجه شطرنج اویونندن حظ ایلورمش .

دهلی : س . م . توفیق

زایونیا مخبر مخصوص مژده :

آسیاده دور جدیده ،

« The Neid era in Asia »

اشبو سرلوحه ابله بوندن بر قاج هفته مقدم ؛ آسیایی غربندن شرقه ، شمالندن جنوبنه قدر بر قاج دفعه طولاشوب تدقیق ایدن آمریقایی (جورج شرورود نه ددی) نام ذات طرفندن قلمه آلمش غایت مهم بر اثر انشار ایشدر . مومی الیه (نه ددی) دنیانک هر قسمنده بو بوک بر فعالیت و موفقیت ابله کسب قوت ایتکده اولان « کنج خرستیان لر جمعیتی » نام میسیونر لر هیئت اداره سنده کی مؤسسه نک انفو ذلی اعضا سنندن والیوم آسیا اموری شبهه سنک کاتب عمومیسیدر . مومی الیه کچن سنه دو قنور (جون موانت) نامنده مشهور بر خطیبیه مذکور جمعیتک شعباتی بولنان محللری زیارت و اوراده قونفرانس لر ویره رک بتون آسیایی ینه بردفعه کوزدن کچیرمشدر . ایشته شو صوک سیاحتندن عودت ایدر ایتمز مذکور آری یازمه مباشرت ایشدر .

بو آرکک عالم اسلام حقنده کی بعض ملاحظاتندن دخی استفاده اولنه بیله چکی کبی عالم نصرانیت - حقنده کی اقسامی ده غایت عبرت آمیزدر . مقدمه سنده دینپورکه :

« صوک عصرده آسیانک هرکون آز آز ایلرویه طوغری حرکت باشلا دینی کوزولمکده ایدیه ده بو حرکات اکثریتله بعض ملتره و یاغایت محدود طبقه لره

«ایوم توکیودن کلکتهیه قدر؛ شانفایدن استانبوله قدر و سئولدن بومبایه قدر هر بریده و هر مکتبه عین درجه ده، طلبه نیک عمیق بروطنپرورلک و ملیتپرورلک ایله مشغول اولدیفنی سیر ایدرسکز. ایوم آسپاده طلبه عالی مسائل شخصیه ایله اوقدر مشغول اولمایوب اکثریتله مسائل غیر مهمه حالنده کناره آتیلقدنده در؛ لکن مسائل وطنیه و ملیه دن پک عادی لری بیله آنلری غلیظانه کتیرمکده، توکیوده پکینده، بومبایده و استانبوله بیکارله طلبه تظاهرات مذکورده اوک آتاق اولقدنده در. شمعی هندستانده (وهواسک) آتاریخی مطالعه ایتمک ایله یاخود اسکی یونان منطق هند فلسفه سیله اوغراشان طلبه بولونماز؛ هر برده (میل) ک (مازینی) نیک حریت حقنده کی آتاری مطالعه اولونقدنده، هر طرفه فرانسه انقلابی تاریخی مطالعه اولونقدنده، آمریکا و انکلترونک تاریخ سیاسی لری تدقیق و قرائت اولونقدنده در.

ترقیات فکریه:

«ترقیات فکریه دهده آسیا بیوک آدیملره ایلوله یور. آوروپانک تجدد دورنده اوزمانک کنج متفکرلری لاین، عرب و یونان ادبیاتیه ناصل اشتغال ایتمشه، ایوم آسیا متفکرلری ده آوروپا کتب و رسائی ایله اشتغال ایتمکده و بیکارجه جلد آتاری محتوی کتب خانه لده دائمی بر ازدحام کورولیکده در؛ بونلر هپ ترقیات فکریه هوسکارانی، هپ حریت تشنه لری، فلسفه خواه کنج لدر. ایشته کوزیم اوکنده ژاپونیا لیلر هپ اوقور بازار بر ملت حالنه کدیملر. ایوم سن تحصیلده بولنان چوچلرک یوزه ۹۷ سی مکتبلره دوام ایتمکده درلر. ژاپونیا معارف نظارتی صوک سنه لده آمریکا و انکلترونده بیله نشر اولنماش بیکی آتار تعلیمیه تشریسه موفق اولدی. حتی آتی سنه لک تعلیمی مجبوری بر حله وضع ایندی که، بونلر ایشته اوانته فکری نیک نتیجه لرندن در.»

چینه انتباه:

«چین انتباهی ژاپونیا نیککندن دهامدهش ودها حیرته لایق در. پک چوق شهرلده مکتبلر منافعه معبدلر بیله فدا اولنهرق چالیشیلقدنده در. پک چوق عبادتخانه لر مکتب حالینه افزاغ اولونمش و یاخود مکتب منافی ایچون حیز اولونمشدر. اسکی زمانک فلاسک اصولده کی امتحان صالونلری هدم اولنهرق برلرینه مکتبلر، کتبخانه لر، پارلامنتورل انشا اولونقدنده و طلبه سنک عددی اینه سنک انشاسندن دها چابوق برسرعتله ایلوله مکده در. اون سنه ایچنده یالکز پکینده موجود حکومت مکتبلرلنده اوقویان طلبه نیک حسابی اوچ یوزدن اون یدی بیکه قدر تزیاد ایتمشدر. و پکین جوارنده کی مکتبک طلبه سی ایکی بیکدن ایکی یوز بیکه واصل اولمشدر. بر قاچ اوافق شهرلده بیله طلبه نیک مقداری اوقدر تزیاد ایتمشدر که یوز بیک سکته لی بر بلده ده ۱۵ بیک، ۲۰ بیک طلبه اولدیفنی ایشیتکده آرتق حیرتی موجب اولماز اولمش.

هندستانده معارف اولونه هوس:

«هندستانده معارف هوس او درجه ایلوله مکده در که، پک چوق کنج لر کوندوز عمله لکی و کجه طلبه لکی عادتاً فخر ایله اوستلرینه آلفده درلر. ایوم هندستانک مکتب عالی سنده اوتوز بیک طلبه اوقومده و مکتب ابتدایه سنده آتی میلیونن زیاده چوچوق بولونقدنده در. ایوم هندستانک رؤسای سیاسی سی تعلیم ملی و مجبورینک تطبیق اولونعه سنی طلب و آرزو ایتمکده اولماسی و بوبولده کی تشناتی سایه سنده اعداد مذکورنک بر قاچ میلیون دها تزیادایده چکنده شبهه ایذیله منر.

مطبوعاتک ترقیاتی:

«آسپاده مطبوعاتک ترقیاتی حیرتله سیر ایتمک ممکن دکدر. ایوم توکیوده یالکز رسائی موقوته و جرائدک عددی بش یوزه بالغ اولقدنده در. پکینده ایکی یوز قدر غزته نشر اولونقدنده اولدیفنی کی هندستانده لوجبیک بش یوز غزته و رسااته موقوته نشر اولونقدنده و ایکی بیک بش یوز راده سنده مطبعه بولونقدنده در. عالم اسلامک اک مرکزنده بولنان بیروت

عائد ایدی؛ لکن صوک سنه ظرفنده نمایان اولان ترقیات عمومی و اساسی اولوب هر نقطه ده شایان حیرت بر قوت ایله یول آلفده در.

بوصوک سنه ظرفنده چین جمهوریت نائل اولدی؛ ژاپونیا اداره مشروطیه اصولنده بیوک موقیتلره مظهر اولدی؛ قورده یکی اصول اداره تأسس ایندی؛ واسع هندستان یکی بر دوره سیاسییه داخل اولدی؛ ترکیا بالقان محاربه سی نتیجه سنده خریطه سنده وقوع بولان تبدلاتدن متأثراً بیوک برخلجان و هیجان ایله بر دوره ملییه داخل اولغه باشلادی. دور حاضرک بوتبدلانی آسپاده یکی بر ججد عصرینک باشلادیفنه کافی دلیل در. بونجود دورینی اخلاقی و دینی تجددات تمقیب ایده چکدر. بونظواهرات جمع و توحید اولنهرق تحلیل اولنورسه، بونلرک هپ خرسیتیان کلباسی خلافته حرکات تعرضیه اجراسی ایچون بر مقدمه اولدیفنی کوریلور. ایوم آسیا بر اصلاحات و تعمیرات دورمه سی کچیرمکده در، بودوره نیک صوکنده کسب ایده چکی شکل آنک استقبالی تعیین ایده چکدر. آوروپاده ره فورماسیون و تجدد عصری باشلادیفنی زمان کیمسه آنک نتیجه سنی اولدن تعیین ایده مه مش ایدی. بونک کی آسیانکده استقباله کسب ایده چکی طور سیاسی حقنده شمعدین بر فکر بیان ایتمکده اقتداریمزک فونته در؛ لکن اون بشنجی عصر اوائلنده آوروپاده باشلایان تجدد و اصلاحات دورمه سنک محموللری شمیدیکی آسیا تجدداتیه مقایسه اولنورسه آوروپانک تجددات مذکورده پک کوچک قالیور.»

ار مذکورک مقدمه سنندن شوسطرلری اقتباس ایتمکدن صوکره بر آزده مندرجات سائره سنندن بحث ایتمک ایسترم. محرر، رفیق دو قور (موتی) نیک خطبه لرندن اقتباساً شویله بحث ایذیلور:

«آسیانک واسع ممالکی و حسابیه صیفماز سکته سی بر عصر تجددک مقدمه سننده بولونیور. بوسیاسی، اقتصادی، اجتماعی، دینی و اخلاقی تجدد مقدمه سنندن اعتباراً پک واسع و پک عالی درکه، بونک نتیجه سی دوشونلرک عقال حیرته مستغرق اولقدنده در. شرق قریبدن شرق بعیده قدر آسیانک هر نقطه سننده هر کسک و هر جماعتک ایلوله، حیاته طوغری هجومی حس اولونیور.»

یدی آی دوام ایدن سیاحت اخیرده سی ائناسنده ژاپونیا، چین، قوره، هندستان و سائر محللرده کوردیکی تظاهراتدن بحث ایدرکن محرر دیورکه:

«هر بزلده و یاتصیه به کلیده بوندن بر قاچ سنه اقدم کوردیکم احوال اجتماعی و سیاسی و اقتصادی بی شمیدیکی حال ایله مقایسه ایلمک زمان تاریک بز کوستردیکی آوروپانک بوندن بش عصر اقدم جریان ایدن و قایمینی بوراده عیناً سیر ایذیلورم. عین زمانده بونجودات اوقدر واسع و اوقدر متین آدیملره کیدیورکه بوکا «آسپاده بیوک اصلاحات و تجددات دوری» نامی ویریلیدر. بویکی تجدد دوری آوروپانک تجدد دورینه نسبتاً دها عالیدر؛ چونکه آوروپاده یالکز اون طقوزنجی عصرده کاله واصل اولابیلن ترقیات فلسفیه و فنییه و صنایعه آسپاده ترقیات سائر ایله عین زمانده ایلوله مکده در. بناء علیه بودها واسع و قوی نتایج بخش ایده چکنده ده شبهه یوقدر. بوندن بش عصر اقدم آوروپا تجدد عصرینه داخل اولدیفنی زمان یالکز یوز میلیون راده سنده بر سکته یه ممالک ایدی. حالبوکه شمعی داخل اولدیفنی تجددات دورمه بیله آسیا اولکسی ۹۰۰ میلیون راده سنده بر غلبه لقی ایله اولدیفنه دها مجزب بر تاریخ استناداً داخل اولاچقدر. خصوصاً هندک، ژاپونیا نیک و چینک یتشدردیکی اوبیوک داهیلرک آتاری آوروپانک آلمش تواریح حاضره و آوروپا کی بر مثال آسیا لیلری پک چابوق ایلوله هجک؛ بلکده آوروپانک بر عصرده تحصیل ایتمدیکی آسیا یاریم عصرده بلکده دها چابوق تحصیل و تطبیق ایده چکدر.»

انتباه سیاسی:

«آسیانک انتباه حاضرنده اک کوزه چاریان شی آنک سیاسی انتباهی در. آسپاده ملیتپرورلک، وطنپرورلک، مشروطیت پرورلک و علوم حربیه اوقدر چابوق ایلوله مکده در که، آوروپا عین دور ترقیسنده بونظواهراتک هیچ بریسنه واصل اولاماشدر.»

میسوینر جمعیتی ابتدای تأسسندن بوکونه قدر بر میلیار راده سنده آرلر نشر ایتشدرد .

انتباه اقتصادی :

« آسیانک انتباه اقتصادی سیده دفته شایان بر نقطه در . استانبولک ساکن وساکت دومانسز قضا سنده ایوم بر قاچ اوزون باچاره راست کلینه بیله چکی کبی بتون عثمانلی بازار لری ایوم صنایع محلیه به مهر اولغنه یوز طومشدر . اون طقوزنجی عصرک صوک نصفنده هندستان تجارتی درت دفته تزیاید ایتشدرد . عینی مدت طرفنده ژاپونیاک تجارتی آلتی دفته تزیاید ایتشدرد . صوکره بکرمی سنه طرفنده ژاپونیاک تجارتی بدی دفته تزیاید ایتشدرد . بکرمنجی عصرده ایسه بو ترقیاتک دها بیوک مثاللری کوروله چکنندن شبهه یوقدر .

« ایوم اورمان کبی اوزانمش اوساقا ، توکیو ، قوبه ، قانکوتنه فابریقه لرینک باجاری (بیر مینغام) اطرافنده کی مناظری آ کدیر مقدمه در . سیاحتی زاپون شرکتلرندن برینه عائد غایت مزین ویولجی نک استراحت ورفاهیتمی تماماً تأمین ایدن غایت واسع سفینه ده اجرا ایتدک . بو شرکتلر هبسی بیوک کارلر تأمین ایتدیکی حالده بک چوق آمریکا شرکتلری مصارفاتی ده کوجلکله تدارک ایده بیلمکده در .

« چینک طاش معدنی اوجاقلری ایوم دنیانک اک واسع اوجاقی معدنلرندن بریدر . شانسه ولایتده کی معدن کدر لری دها بیک سینه کفایت ایده چک مقدارده در . ایوم آمریکا دیمیر معدنلری چینک دیمیر اخراجاتی ایله شرقده رقابت ایده میه چک بر حاله کلدرد . (ووچانغ) جوارنده کی (هانی یینگ) دیمیر وچیک اعمال دستکاهلرنده اعمال ویک چین دیمیر یولرنده استعمال اولونتی ایچون احضار اولونان شایان حیرت مکمل ایتدک کی رای لری واجزای آلات هب چین هندسلیزینک غیرت وسیلرینک عمره سیدر .

« بودستکاهلرده ایوم درت بش بیک عمله وقرق بیکه آت قوتنده ماکنلر قوللانیلمه قده در .

انتباه اجتماعی :

« عینی زمانده اجتماعی انتباه ده بک بیوکدر . ایوم ژاپونیا ده هندستانده وچینه حیات اجتماعی اوقدر ترقی ایتمش درکه بلدیله لک ، جمیتلرک ، مائهلرک کیرمه به باشلادقلری انتظام و تکامل دوره سی متین آدیله له توسع ایتمکده و هر برده ترقیات اجتماعی بیوک بر آرزو وخواهش ایله عمومک رغبتی جلب ایتمکده در .

ترقیات دینی :

« یوقاریده ذکر ایتدیگم ترقیات واصلحاته برده دینی ترقیات علاوه اولونمیدر . ایوم آسیا قطعه سی ، آوروپانک بوندن بش عصر اقدم یکیردیگی دینی ترقیات عصری یاشامقده در . هر برده دینه داخل اولمش عادات وسؤ استعمالاتی اخراج ایدوب ادیانی اصلرینه ارجاع ایتک آرزولری اویانمشدر . دها شایان دقت بر مسئله ده ، آوروپانک اصلاحات دورنده اولدینی کبی ، ترقیات ومدنیات حقیقه خواهشکرانی آسیاده ده جدا متدین درلر دیبور .

محرر مشاهداتی یوقارنده یازدیغم وجه اوزره قید ایتدکن صوکره جر کاتک ناصل میدانه کلدیکنی و محرکنک ناصل بر قوت اولدینی تصویر ایتک آرزوسیه شو وجه ایله اداره کلام ایدیور :

« بوحرکات آسیایه خریستان میسوینر لریک تشویق وترغیبی سایه سنده داخل اولمشدر ، آوروپا مدنیتی آسیایه غیور ومدین آوروپالی ناچرلر ، معلملر ، قونسولسلر وسائر سیاسی مأمورین واسطه سیله نقل اولونمشدر » (۱۹۱۰ . . .) دیبور .

بو فکرک نه قدر مقارن حقیقت اولدینی هر آسیالی نک بک قولایلقه آ کلایه بیله چکننده شبهه به محل بیله یوقدر .

اولا : میسوینر لریک آسیایه دخوللرندن مقصدلری هر برده آشکاردر . بونلر مدنیات و معارف نشری مقصدیله دکل ، بلکه منسوب اولدقلری مملکتلر ایچون نفوذ سیاسی دائرلری احضار ایتک مقصد خاٹانه سیله داخل اولمقده درلر .

بویله بر مقصدله داخل اولان بر خاٹنک انسانیته نه قدر خدمت ایده چکی ، معارفک ترقیسنه نه قدر معاونت ایده چکی ، ترقیات فکریه واقصاده نه قدر مفید بر اعضا اولاجنی بک آز بر محاکمه ایله ثابت اولور .

ثانیاً : میسوینر مکتبلرینک ویرمش اولدینی عمرلرده آسیاده کی حرکات حاضرده نه قدر معاونت ایتدکلرینی بک آچق کویستره بیلیر . مثلاً قزانده موجود میسوینر مکتبنده تحصیل ایدوب دنیایه چقان بو قدر یوزلرجه شبان نصرایت دارالفنون ویا مکتب تالیه دن چقان بر قاچ دسته اسلام طلبه سی قدر ملت لرینه خدمت ایده مدکن ماعدا بالعکس داخل اولدقلری جماعتلری هر نوع رزالت ومدتته سوق ایتشلردر . مغواستانک اک صاف جماعتلرندن آلینوب تنصر ایتدیرلرکن صوکره بینه ایرکوتسکی کبی مرکز شهرلرنده کی میسوینر مکتبلرنده تحصیل ایتدیرلش اولان کنج لر . مملکتلرینه عودت لرنده وطنداش لرینی هیچ بر معارف نوزیله تنویر ایتدکلری کبی او صافیت عرقیله لرینی غائب ایتدیرمشلر و ایوم اخلاقاً غایت سفیل و ثروت ماضیه لرینی غائب ایتمش بر ملت حالته کشلردر .

ژاپونیا ده ، قورده وچینه میسوینر دائره لری ایله اختلاط ایدن کنج لرده هب عینی نتیجه به دوچار اولمقده و نفسلرینی قوتاره چق قدر اولسون بر موفقیت کویستره مکتبه درلر . ایوم ژاپونیا وچینه میسوینر لردن اوقدر استکراه اولونمقده ، و آنلرله علاقه دار کنج لردن اوقدر قاچیلیمقده درکه ، هیچ بر ناموسلی عائله اونلرله مناسبتدار دکدر .

خصوصاً ژاپونلرک بودآره افرادندن تباعدلری بک محرب اساس لره مستنددر . ژاپونلر ، میسوینر لری ایله مناسبتدار کنج لریک وطنه ، ملت و حکمداره محبت حسنی غائب ایتمکده وحسیات انسانیه بی حسیات نصرانیه به تبدیل ایتمکده اولدقلرینی سویله یورلر .

ثالثاً : آسیانک هر هانکی گوشه سنده بر میسوینر لریک شعبه سی کشاد اولوندیه اطرافنه طوبیلا دینی اشخاص هب آباق طاقی آشانی طبقه افراددر . هب آنلری پاره ایله ، اذواق حیوانیه ایله اطماع ایتشلردر . روسیه ده تنصر ایدن کنج لریک هبسی دینه چک درجه ده اخلاقسز بر قیزک ویا بر قاچ یوز روبله پاره نک قربانیدرلر . ژاپونیا ده دخی اکثریتله فقرا تبیلر ویا راه مستقیم کویستره چک ابویسندن محروم یتیم لر میسوینر دائره لرینک زواریدر .

فکرچه آسیایی بو خواب غفلت دن اویندیران فی الواقع آوروپا اولمشدر ؛ شو قدرکه بو انتباهک عامل مؤثری آوروپانک معاوتی دکل ، ظلم واستبدادی در .

انکلیز لساننده مقتدر واعظان یتیشدیرمک ایچونده دلهیده منتظم بر مکتب تأسیس ایتشلردر .

مفتی قومیندر رؤسائیک محاکمسی . — کالکوتهده کی هندولرک خفی قومیتلرینه منسوب اولوب ، بو آنه قدر بر جوق مدهش ایشلرده بولنان و صوک زمانلرده یاقه پی اله ویرن (سلطان شاد) ک محاکمسه هر کس صبر سزلقه انتظار ایله مکدهدر .

ژاپونیا :

آسیای ترقی بررر طایفه جمعیتی . — آوروپا میسیونر دوآرینسک و سیاسی مأمورلرینک کنج آسیا عناصرینی اخلاقاً آلاچالتمق و فکرآ ترقی ایتمکدن منع مقصدیله و بویوک مبلغلر صرفیله وجوده کتیرمکده اولدقلری جمعیتلرک ملل شرقیه اوزرنده اجرا ایتدیکی وایده جکی تأثیراتی نظر اعتباره آلاق ژاپون علماسندن بر قاچ ذاتک تحت حایه سنده توکیو مکتب عالیسه سی طلبه سی میاننده « آسیای ترقی پرور طلبه جمعیتی » نامیله بر دآره تأسیسی مقرر ایدی .

صوک آلدیغمز خبرلره کوره مذکور جمعیت تأسیس ایتش وریاستنه عثمانلی طلبه سندن ژاپونیا مخبر مخصوص احمد منیر ، کتباتنده ژاپونیاالی هاروو قوبوتا افندیار تعیین اولونمشدر . جمعیتک تأسسندن اساس مقصد آسیای طلبه نک اخلاقاً فکرآ ، بدناً ، علماً واقصداً ترقیانه یاردم ایتکدر .

الیوم جمعیتک اعضالری میاننده عثمانلی ، چینلی ، ژاپونیاالی ، هندی ، قورولی و سیاملی افندیلر بولونمقدهدر . آسیانک هر طرفنده بو جمعیتک شعبه لری کشاد اولونمق ایچون تشبثاته باشلامشدر . مراجعت ایتک آرزوسنده بولنان طلبه ایچون آدرس بروجه زیردر :

Japan Tokyo , Waseda University , The secretary of Asiatic Student Progressive Society , Mr Haruo Kubota , (Political Dept.)

افغانستان :

مدرسه شاهیه دارالمعلمین تأسیسی . — افغانستان مکتب ابتدائیه سنه معلم یتیشدیرمک اوزره کابل شهرنده مرحوم امیر عبدالرحمن خان طرفندن انشا ایتدیرلمش اولان (مدرسه شاهیه) داخلنده بر (دارالمعلمین ابتدائی) تأسیس و کشاد اولونمش ، مکتب ابتدائیه معلملریله معاونلرندن وسائر هوسکاران تعلیمدن عبارت اولارق آلتش کیشی بورایه تعلم ودوامه باشلامشدر .

بوحوادثی ویرن (سراج الاخبار افغانیه) غزنه سی مذکور مکتبده یومی ایکی ساعت درس اوقوتولدیغنی ودرس لک علوم دینی ، فارسی ، حساب ، جغرافیا وحسن خطدن عبارت اولدیغنی سویلیور ، برده دارالمعلمینک تدریجاً رشدی و عالی قسملرینک آچیلدیغنی خبرویریور .

بوکون قبالی برقازان کبی قاینامقده وبخسار قوتیله یک یقینده او حنجوس قبایغی بر طرفه فیرلانمق اولان هندستان ، شرقی روسیای هپ او ظلمک علولری ایله قاینامقده ، هپ او میسیونر طوزاغینک قوردینی اوجاغی سوندیرمک ایچون جمع قوت ایتمکدهدر .

چینده کی صوک جمهوریت جریانی دخی ، چین اهل بصیرتک میسیونر بیللسندن قورتولمق ، واستقبالده اومنجوس طوزاغه اجزای وطنلرینی دوشورمه مک ایچون مصیب بولدقلری حرکات وطن پرورانهدر .
توکیو ، وصیده دارالفنونی احمد منیر بن عبدالرشید

تشریح

حجاز :

مدینه - مکه فطی . — انده پانداس به لئ غزنه سنک سوریه ده کی مخبری شو حوائی ویریور : « هندوستان پرنس لردن امیر عبدالکریم قاز نوغ خان حضرتلری مکه مکرمه دن حیفایه مواصلت ایتشلردی . حیفایه قائمقامی ایله اوراده مقیم انکلیز قونسولوسی ، امیر مشارالیه حضرت تلیرینک هندوستان شورای امپراطوریسنی تشکیل ایدن بش بویوک پرنس لک بریسیدر . یکریمی درت ملیونی اسلام اولمق اوزره قرق ملیون اهالینک ممثلی اولدیغنی بیان ایدیورلر . بوذات عالی برای حج شریف مکه ومدینه یه کن وطنداشلرینک احوالی تدقیقه هند حکومتی طرفندن مأمور قیلنمشدر . فحاضمتلو امیر حضرتلری هندجه ، انکلیزجه ، آلمانجه ، ایٹالیانجه وفارسیجه لسانلریله متکلمدر . اون اوج سنه قدر انکلیز قولله زلرنده دارالفنونلرنده تحصیل ایله وقت کیرمش ؛ برقاچ دفعه ده دور جهان سیاحتلرنده بولونمشدر . امیر حضرتلری شمندوفر خطنک مدینه منوره دن مکه معظمه یه قدر تمیدیجی رجا ایدیور . بوخطک انشاسی ایچون لازم کان اوتوز ملیون فرانک یکریمی بش ملیونی بالذات کندیبی اعطا ایده جکی ، عملیاته باشلار باشلاماز درحال تمیدیجی ایفایده جکی بیان بیورمشلردر . امیر حضرتلری لوندرده ایشنی بتیردکن صوکرادرسعادتی ده زیارت بویوره جقلردر . »

هندستان :

مدینه اوغورنره . — پروتستان میسیونرلرینک هندستانه کلهرک ششصرانیت ایتلری هند مسلمانلرینه آغیرکلدیکی جهته ، دین اسلامک حقایق عالیسه سی ایضاح ایتک ایچون هندک ایچورلردن شیخ کمال الدین نامنده برذات محترم لوندریه قدر اختیار سفرایتش ومشهور لورد هیدلی آنک ارشاداتیله شرفیاب اسلام اولمش ایدی . بونتیجه خیریه هندمسلمان تلیرینه وارد اولنجه علمادان انیس احمد ومحمد علی پاشا نامنده ایکی ذاتی ده هر درلو مصرفلرینی درعهده ایدرک لوندریه قدر کوندرمکه قرار بوردکلری کبی ، علوم دینییه و انکلیزجه یی مکملآ تعلیم ایتک وبوصورتله